

ЛІКУВАННЯ ДЕПРЕСІЇ У ОНКОХВОРИХ ЗА ДОПОМОГОЮ КИТАЙСЬКОЇ ФІТОТЕРАПІЇ

Рижук А.М., Новосел О.М.

Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна

Вступ. За даними Глобальної онкологічної обсерваторії Всесвітньої організації охорони здоров'я, у 2020 році в усьому світі було зареєстровано близько 19,29 мільйона нових випадків захворювання на рак та понад 9,9 мільйона смертей, пов'язаних з цим недугом. Крім фізичних, хімічних, біологічних та генетичних факторів, у виникненні та розвитку злоякісних пухлин відіграють роль психологічні фактори, такі як депресія. Поширеність депресії серед онкологічних хворих коливається від 1,5% до 50%. Рак може збільшити сприйнятливість депресії різними шляхами. Стресові фактори, пов'язані з діагностикою раку, ускладненнями та побічними ефектами таких методів лікування, як хіміо- та променева терапія, можуть сприяти розвитку депресії. Традиційні методи лікування часто не можуть позбавити від даної патології й не можуть використовуватись постійно, що призводить до відчуття покинутості та ізоляції серед онкологічних хворих, які змушені припинити або не можуть переносити ці методи лікування. Співіснування раку та депресії ще більше погіршує загальний стан здоров'я. Сучасні дослідження показали, що депресія є незалежним фактором ризику смертності від раку, при цьому оцінки припускають на 26% вищий рівень смертності серед пацієнтів із депресивними симптомами. Тому вкрай важливо знайти способи полегшити депресію та покращити якість життя людей.

Матеріали та методи. Аналіз наукових статей за обраною темою. Узагальнення та систематизація отриманих даних.

Результати та їх обговорення. Сертифіковані лікарі китайської медицини використовували в усіх методах лікування лікарські рослини флори Китаю. Група складалася з пацієнтів, які отримували лікування більше 30 днів. У лікуванні хворих на рак використовувалися препарати на основі рослин: астрагал монгольський (*Astragalus mongholicus* Bunge.), атрактилодес крупноголовий (*Atractylodes macrocephala* Koidz.), піnellія трійчаста (*Pinellia ternata* (Thunb.) Makino) та трутовик лакований (*Ganoderma lucidum* (Curtis) P. Karst). Рослинна сировина була додана до основної протипухлинної терапії з урахуванням показань, специфічних для кожного онкологічного хворого.

Астрагал монгольський – багаторічна трав'яниста рослина родини бобові (*Fabaceae*), яка використовується в традиційній китайській медицині. Хімічні компоненти коренів рослини представлені полісахаридами, тритерпеноїдами (астрагалозидами, циклоастрагенолом), ізофлавоноїдами (куматакенін, калікозін і формонетин та їх глікозидами) та малонатами. Екстракт трави рослини виявляє бензодіазепіноподібну активність.

Атрактилодес крупноголовий – багаторічна трав'яниста рослина родини айстрові (*Asteraceae*), батьківщиною якої є Китай. З кореневищ рослини виділено та ідентифіковано понад 200 речовин, зокрема сесквітерпеноїди та алкіни. Сировина атрактилодесу впливає на центральну нервову систему:

виявляє нейропротекторний ефект шляхом зниження рівня протеїнази та антагоністичний ефект на нервово-м'язову недостатність, викликану неостигміном.

Пінеллія трійчаста – багаторічна рослина родини ароїдні (*Araceae*). Батьківщиною рослини є Китай, Японія та Корея. Ростає як інвазійний бур'ян у деяких частинах Європи та в Північній Америці. Фітохімічними дослідженнями встановлено наявність 233 сполук, до яких належать алкалоїди, органічні кислоти, полісахариди, ефірна олія, амінокислоти, білок тощо. Екстракти та індивідуальні речовини, виділені з рослини, виявляють різноманітну фармакологічну активність – протикашльову, протиблювотну, протипухлинну, антибактеріальну та седативно-снودійну.

Трутовик лакований – неїстівний деревний гриб родини ганодермові (*Ganodermataceae*). Поширений у Європі та деяких частинах Китаю, де він росте на гниючих листяних деревах. Тіло гриба містить полісахариди, які проявляють протизапальний, імуномодулювальний, антиоксидантний, протипухлинний і нейропротекторний ефекти. Дослідження ін'єкційних засобів трутовика лакованого показали швидкий та потужний антидепресивний ефект. У пацієнтів спостерігалися значно вищі середні показники фізичного та емоційного стану, соціальної поведінки та загального стану здоров'я порівняно з групою, яка не отримувала додаткового лікування вищезазначеним препаратом.

Таким чином, проведений аналіз наукової літературний свідчить про перспективність застосування лікарської рослинної сировини у комплексній терапії депресивних станів при онкологічних захворюваннях.

Список літератури:

1. Дуденко Ю. Ю., Міресь С. Л., Іваниця В. О. Біологічно активні сполуки лікарського гриба *Ganoderma lucidum* (Curtis) P. Karst. Мікробіологія і біотехнологія. 2012. №2. С. 6-19.
2. Association between Chinese herbal medicine (CHM) treatment and depression among cancer patients in China: An outpatient-based cross-sectional study / H. Lin, X. Zhang, Y. Zhang et al. *Medicine*. 2023. Vol. 102(34). P. 346-395.
3. *Atractylodes Rhizoma*: A review of its traditional uses, phytochemistry, pharmacology, toxicology and quality control / W.-J. Zhang, Z.-Y. Zhao, L.-K. Chang et al. *Journal of Ethnopharmacology*. 2021. Vol. 266. P. 113-192.
4. First Report of Root Rot on *Atractylodes macrocephala* (Largehead *Atractylodes Rhizome*) Caused by *Ceratobasidium* sp. in China / J. M. You, X. M. Lin, J. Guo et al. *Plant Disease*. 2013. Vol. 97(1). P. 139.
5. Neuropsychopharmacological profile of *Astragalus membranaceus* var. *mongolicus* / A. Jalsrai, A. Biswas, N. I. Suslov, J. V. Martin. *Journal of Traditional Chinese Medical Sciences*. 2019. Vol. 6, Is. 3. P. 254-262.